

חלוצים לפני המחנה – בני העליה השניה

דף עבודה - מיהו החלוץ

קראו את דבריו של לוי אשכול וענו על השאלות

"לא פעם שומעים את המילה "חלוץ". נשאלת איפוא השאלה מה זאת חלוציות. חלוציות הייתה, הייה ותהיה. אני הייתי נותן פירוש למילה זו. חלוץ הוא אדם האומר: הנני ושלחתיני. היום זה פועל על יד הירקון ומחר זה על יד בית-הפועלים, ואחרי זה כיבוש-עבודות בקרית-ענבים ואחרי זה..."

למה מתכוון אשכול במילים "הנני ושלחתיני"?

"עקרון ההגשמה האישית היה שלוב והדוק בתחושת החלוציות. אמונתנו הייתה והינה כי אין הפועל העברי מחפש רק פתרון לבעיותיו, ובעיות של קבוצה מצומצמת. הוא החלוץ העובר לפני מחנה העם היהודי כולו. כל מעשה חשוב לא רק כשלעצמו אלא גם בבחינת הלכה לרבים".

מהי הגשמה אישית של חלוץ?

כיצד משפיע החלוץ, הפועל העברי, על העם כולו?

כיצד הופך מעשה של חלוץ אחד ל"הלכה", לדרך של רבים (של העם כולו)?

חלוצים לפני המחנה – בני העליה השניה

"מראשית ההתיישבות החלוצית בארץ, לפני עשרות בשנים, היה עקרון היסוד שלה ההגשמה האישית המתנדבת. האדם החלוץ בישראל ידע שעל שכמו הוא – אישית – הוטלה הגשמת האידיאלים [ערכים] הציוניים והחברתיים שלו. הוטל עליו לחצוב מבפנים, מתוך נפשו הוא, את חזון הקמתה של חברה חדשה בארץ ישראל. הוא אישית נקרא להחליט מהי נקודת המוקד של המאבק להטיל עצמו אליה. עקרון זה הבטיח לחלוץ את התגמול הגדול ביותר ואולי היחיד – את הידיעה שמעשהו הוא בעל משמעות לגבי עתיד האומה הנבנית בארץ זו."

מה הקשר בין חלוציות להתנדבות? האם כל חלוץ חייב להתנדב למשימה?

מה האחריות המוטלת על כל חלוץ וכל חלוצה, לפי דברי לוי אשכול?

למה מתכוון אשכול באומרו כי על כל חלוץ "לחצוב מבפנים, מתוך נפשו הוא את חזון הקמתה של חברה חדשה בארץ ישראל"?

מהו הגמול, התמורה שמקבל החלוץ על הפעולה החלוצית?

תפזורת חלוצים

ה	א	ס	ז	ל	ת	ח	ה	ח	ת	ס	ז	צ	י	ל	ט	ה	ל	ו	כ
ת	ב	ה	ת	י	י	ש	ב	ו	ת	ח	ד	ר	ו	ע	ז	ר	מ	ד	ק
ט	פ	ס	צ	ק	ק	ר	י	ל	א	א	ט	ו	ה	א	ג	מ	ב	ד	ס
ת	ז	ל	ו	י	ו	ל	ג	ה	י	נ	ש	ה	י	ל	ע	ג	ר	ז	ע
א	ד	מ	ל	ל	י	ב	ה	ד	ח	פ	ז	ה	ג	ט	ו	ק	ג	ג	ח
ג	ס	ק	ח	ב	ו	כ	ה	מ	ג	ע	י	ב	ב	ש	א	ת	ב	ב	ש
ק	י	ס	ח	ל	ד	כ	מ	ט	ר	א	ר	מ	ק	ז	מ	ל	ר	י	צ
מ	ו	ג	א	ב	א	ו	ל	צ	ק	ד	כ	פ	י	כ	י	ה	ט	מ	ו
ל	ט	ד	ח	כ	ר	ט	צ	צ	ב	י	ק	א	כ	ק	פ	ז	ל	ש	ל
ב	פ	ט	צ	ה	א	כ	ש	ס	צ	צ	ת	ר	ר	ב	ר	ר	צ	צ	ת
ש	ס	ג	ט	ה	ב	ש	פ	י	ת	ק	ג	ע	ב	ז	ג	ע	צ	ש	ו
ק	ה	ר	ש	ב	ש	ז	נ	ל	ת	ל	ה	י	ח	ע	ג	ז	א	כ	א
ב	נ	ג	ח	ע	ד	ש	ח	נ	י	נ	ת	י	מ	ש	ל	ה	א	ו	ק
ל	ס	צ	ז	ח	ת	ש	ז	ע	ד	י	מ	כ	ה	נ	ע	מ	י	ר	י
כ	י	ל	ח	כ	ו	כ	ו	ד	ח	ט	א	ד	י	ח	ר	ש	ו	ע	מ
ג	ז	ד	ו	נ	א	ב	ט	כ	ג	צ	ח	ת	מ	ב	ז	ו	ו	פ	כ
נ	ס	נ	א	פ	ל	ו	כ	מ	צ	י	ר	ז	ה	ת	נ	ד	ב	ו	ת
פ	י	ס	ע	ת	ק	ו	ס	ת	ש	ת	ג	ח	מ	פ	א	ו	ט	נ	צ
נ	ד	צ	ת	נ	ח	ז	ו	ע	ו	נ	ז	ח	ט	ג	ד	ב	ז	ח	ז
ל	ש	צ	צ	י	ו	נ	ו	ת	ע	א	ע	ה	מ	מ	צ	ס	ח	ט	ח

- חלוץ
- קפיצות נחשון
- התנדבות
- הגשמה
- ציונות
- פועל עברי
- חזון
- ערכים
- חברה
- מדינת ישראל
- מחנה
- עליה שניה
- חקלאות
- התיישבות
- הקרבה

דף עבודה – שירי חלוצים

- קראו את שירי החלוצים הבאים וענו על המטלות הבאות:
- 1. איך מתוארים חיי החלוצים בשירים?
- 2. מדוע לדעתכם נכתבו השירים האלה ולמה שימשו את החלוצים?
- 3. חברו שיר חלוצים משלכם, שני בתים ופזמון

הבו לבנים

מאת: אלכסנדר פון, 1930

הבו לבנים,
אין פנאי לעמך
אף רגע
בנו הבנאים,
אל פחד ואל יגע
קיר אל קיר נרים,
מעל מכשול ופגע

כלנו נשיר,
המנון בנין ארצנו
במקום אתמול
יש לנו מקור
ובעד כל קיר,
בהנף בנינו
עתיד עמנו לנו שִׁכָּר.

הבו, הבו לבנים
כפר, מושב וקרת
שירו זמר הבונים
שיר בנין ומרץ.

שיר העמק

נתן אלתרמן, 1934

בָּאָה מְנוּחָה לִיְגַע
וּמְרֻגוּעַ לְעֵמֶל.
לִילָה חֹר מְשִׁתְּרַע
עַל שְׂדוֹת עֵמֶק יִזְרְעָאֵל.
טַל מְלִמְטָה וּלְבָנָה מֵעַל,
מִבֵּית אֶלְפָּא עַד נֶהְלֵל.

מה, מה לילה מליל?
דממה ביזרעאל.
נומה עמק, ארץ תפארת,
אנו לך משמרת.

ים הדגן מתנועע,
שיר העדר מצלצל,
זוהי ארצי ושדותיה,
זהו עמק יזרעאל.

תברך ארצי ותתהלל
מבית אלפא עד נהלל.

מה, מה לילה מליל?...

אפל בהר הגלבוֹע,
סוס דוהר מצל אל צל.
קול זעקה עף גבוה,

משדות עמק יזרעאל.
מי ירה ומי זה שם נפל
בין בית אלפא ונהלל?

מה, מה לילה מליל?...

פה בארץ חמדת אבות

מאת: ישראל דושמן, 1908

פה בארץ חמדת אבות
תתגשמנה כל התקוות,
פה נחיה ופה נצור,
חיי זהר חיי דרור,
פה תהא השכינה שורה,
פה תפרח גם שפת התורה.

נירו ניר, ניר, ניר,
שירו שיר, שיר, שיר,
גילו גיל, גיל, גיל,
כבר הנצו נצנים.

נירו ניר, ניר, ניר,
שירו שיר, שיר, שיר,
גילו גיל, גיל, גיל,
עוד יבואו זרעונים.